

Зоран Кисић

Народна и универзитетска библиотека Републике Српске
Бања Лука

УДК 027(497.6RS)

DOI 10.7251/BSCSR2310256K

ГРАДСКА ЈЕДИНИЦА НАРОДНЕ И УНИВЕРЗИТЕТСКЕ БИБЛИОТЕКЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ИЗМЕЂУ ТРАДИЦИЈЕ И ТРАНЗИЦИЈЕ

Сажетак: Народну и универзитетску библиотеку Републике Српске чине четири јединице : Национална јединица, Матична јединица, Универзитетска јединица и Градска јединица.

Градска јединица у којој се одвија рад са корисницима библиотечких услуга је најстарија јединица у библиотеци. Свој пут развоја Градска јединица је прошла од Српске читаонице у Бањој Луци до Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске. У раду ће се разматрати њен развој кроз традицију и транзицију.

Кључне ријечи: Народна и универзитетска библиотека Републике Српске, Градска јединица, Бања Лука.

Град Бања Лука је културни центар Босанске Крајине, и главни административни центар Републике Српске. У Бањој Луци је 1866. Године Васа Пелагић, наставник и ректор тадашње Српске богословије, основао Српску читаоницу. Читаоница је имала своју библиотеку која је радила све до доласка Аустроугарске 1878. године, када је рад читаонице забрањен. Читаоница је наставила са радом 1897. године.

Прва јавна библиотека у Бањој Луци је отворена одлуком Босанске управе 26.04. 1936. године, са почетним фондом од 6.000 библиотечких јединица. У њен књижни фонд ушле су и књиге Српске читаонице. За вријеме Другог свјетског рата рад библиотеке је прекинут, а фонд библиотеке скоро уништен.

Народна библиотека „Петар Кочић“ основана је 1946.

године са почетним фондом од 1000 библиотечких јединица. Њени први каталози се појављују 1948. године. Дуги низ година библиотека је због недостатка простора радила у отежаним условима, али је предано вршила своју основну дужност као јавна установа окренута културним потребама града Бања Луке. Библиотека се развијала упоредо са развојем града и настојала да врши квалитетну набавку и попуњу књижних фондова. Земљотрес који је погодио Бању Луку 1969. године проузроковао је скоро двогодишњи престанак рада библиотеке. Библиотека је пресељена у санирани објекат школе „Младен Стојановић“, гдје је остала до 1981. године, када је Бању Луку поново задесио земљотрес. Библиотека је тада пресељена у мали салон Дома културе.

Одлуком скупштине општине Бања Лука, од 30. јула 1980. године библиотека постаје чланица Универзитета и мијења назив у Народна и универзитетска библиотека „Петар Кочић“.

Послије грађанског рата у Босни и Херцеговини 1992-1995. године, Влада Републике Српске је 02. априла 1999. године прогласила библиотеку за републичку установу и она постаје Народна и универзитетска библиотека Републике Српске „Петар Кочић“. Исте године 07. децембра другом одлуком Владе Републике Српске, библиотека је преименована у Народну и универзитетску библиотеку Републике Српске.

Народна и универзитетска библиотека Републике Српске није имала своју зграду па је често мијењала адресу. У згради Дома радничке солидарности на простору од 3360 метара квадратних, налази се од децембра 1983. године. У посљедњој деценији двадесетог вијека због ратних дешавања, библиотека је стагнирала у своме развоју.

Данас је Народна и универзитетска библиотека Републике Српске национална, водећа, модерна установа од регионалног и државног значаја, која има могућност да одговори захтјевима савремене библиотеке двадесет првог вијека.

Народну и универзитетску библиотеку Републике Српске чине четири јединице: национална, матична, универзитетска и градска.

Градска јединица

Народна библиотека „Петар Кочић“ или Градска библиотека у Бањој Луци, је уствари данашња Градска јединица Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске која је тренутно у саставу НУБ РС и носи назив Градска јединица.

Градска јединица је најстарији и најпрепознатљивији дио НУБ РС када је Бања Лука у питању. По Градској јединици грађани Бања Луке препознају библиотеку, и најчешће су корисници услуга управо Градске јединице.

У саставу Градске јединице је седам одјељења. Информативно – позајмно одјељење, Одјељење Обилићево, Одјељење Старчевица са читаоницом, Дјечије одјељење са читаоницом, Одјељење за културно- просвјетне активности , Завичајна збирка и Интернет клуб, а у новије вријеме и библиобус.

- Информативно - позајмно одјељење Градске јединице обавља јавну библиотечку дјелатност намијењену одраслим корисницима. Ово одјељење заузима површино од двије стотине метара квадратних и књижни фонд од око 80. 000 библиотечких јединица. Приступ књижном фонду је слободан. Књижни фонд је претежно заступљен из свјетске књижевности, односно националних књижевности европских и свјетских народа, као и јужнословенске и српске књижевности. Најбројнији дио књижног фонда је лијепа, умјетничка књижевност, као и значајан дио историјске и теоријске књижевне литературе, као и књижевне критике и есејистике. Мањи дио књижног фонда је стручна литература из различитих научних области и људског знања. Књижни фонд је сложен по УДК систему. Каталогизи на Информативно- позајмном одјељењу су лисни каталози: општи алфабетски каталог, стручни каталог монографских публикација и предметни каталог. Електронски каталог се примјењује од 2000. године Винајсис који је био интерни каталог библиотеке, а од

2006. године Кобис онлајн узајамни каталог, најприје као Кобис БиХ, а од 2013. године Кобис РС. Од 2015. године уведена је електронска позајмица књижног фонда, која је такође дио Кобис система. Послови на Информативно-позајмном одјељењу су информисање корисника, позајмљивање књижног фонда, улагање библиотечке грађе, претраживање каталога, праћење издавачке дјелатности, вођење дневне и мјесечне статистике. Тимски рад, комуникативност, љубазност, ефикасност и стрпљење у раду са корисницима. У информативно-позајмном одјељењу у прошлој години је било 37.070 посјетилаца, 62.115 позајмљених књига, 3614. уписаних корисника. Структура корисника су све категорије : ученици, студенти, академски грађани и пензионери. Информативно-позајмно одјељење је највеће и најпосјећеније библиотечко позајмно одјељење у РС, које прати модерне и савремене токове у библиотечко-информационој области.

- Градско одјељење Обилићево посједује књижни фонд од око 25.000 библиотечких јединица, а одјељење Старчевица 3000 библиотечких јединица. Намјена Градских одјељења је да задовоље потребе насеља у којима се налазе и олакшају рад у Информативно-позајмном одјељењу. Структура књижног фонда у градским одјељењима је као на Информативно – позајмном одјељењу. Каталогзи у Одјељењу Обилићево су лисни и електронски, а у Одјељењу Старчевица електронски.

Дјечије одјељење са читаоницом се налази у насељу Борик. Заузима површину од 150 метара квадратних, броји око 55. 000 библиотечких јединица. Књижни фонд је прилагођен и одабран за узраст и потребе дјецe од треће године живота до средњошколског узраста. Књижни фонд је у електронском каталогу. Читаоница је модерно опремљена за коришћење библиотечке грађе као и за креативне радионице које се организују у Дјечијем одјељењу.

- Одјељење за културно просвјетне активности са бави организацијом и реализацијом културних манифестација, промоцијом књига, књижевних вечери, културних програма, радионица.
- Интернет клуб је опремљен са шест савремених персоналних рачунара и омогућава корисницима приступ интернету, каталозима и базама података. Сврха интернет клуба је претраживање каталога и база података. Интернет клуб се налази у саставу информативно - позајмног одјељења.
- Завичајна збирка је драгоцен извор информација за разна истраживања и изучавања завичаја. Фонд се састоји од око 6000 монографских публикација, серијских публикација, годишњака, билтена, картографске грађе, ситно штампане грађе и некњижног материјала. Завичајну збирку чини прикупљена, сређена и обрађена књижна и некњижна грађа. Завичајну грађу чине публикације о Бањој Луци, публикације настале у Бањој Луци, и дјела бањалучких аутора објављена у свијету. Своје мјесто у овоме фонду налазе и аутори који нису рођени у Бањој Луци, али својим радом и доприносом средини чине дио ове колекције. Рад на Завичајној збирци важан је сегмент библиотечке дјелатности. Завичајна библиографија може да буде извор за формирање завичајног фонда, а завичајни фонд може да буде један од извора за израду завичајне библиографије.

С обзиром на значај и вриједност публикација које улазе у састав завичајних фондова, завичајна збирка данас аутентично презентује Бању Луку и њену околину.

Литература

1. Микић, Ђорђе. Српска читаоница у Бањој Луци 1868-1941. Године, Бања Лука : Институт за историју, 1999.
2. Рисојевић, Ранко. Народна и универзитетска библиотека Републике Српске: од српске читаонице до дигиталне библиотеке,

Бања Лука: Народна и универзитетска библиотека Републике Српске, 2009.

3. Вранеш, Александра. Од рукописа до библиотеке : појмовник / Александра Вранеш, Љиљана Марковић. - 2. допуњено изд. - Београд : Филолошки факултет Универзитета, 2009.
4. www.nub.rs

CITY UNIT OF THE NATIONAL AND UNIVERSITY LIBRARY OF THE REPUBLIC OF SRPSKA BETWEEN TRADITION AND TRANSITION

Abstract: The National and University Library of the Republic of Srpska consists of four organizational units: National unit, Home unit, University unit and the City unit. The City unit, that works with users of library services, is the oldest unit in the library. The City unit has developed its way from the Serbian reading room in Banja Luka, to the National and University Library of the Republic of Srpska. This paper will consider the development of the Library through the prism of tradition and transition.

Keywords: National and University Library of the Republic of Srpska, City Unit, Banja Luka.
